

BEGINNE DEN BEGUINE - ZAČENJAM Z BEGUINOM

ali kako se začne vsak začetek,

oziroma z drugimi besedami: kjer bo šlo za to, za kaj pravzaprav gre

Glasbeni vložek: Begin the Beguine – Artie Shaw

Na ladji je moški.

Še en moški. Njegova žena.

Prvi je libretist, drugi skladatelj.

Potujeta okrog sveta.

*Ko bo križarka pristala v New Yorku, morata s seboj
prinesti dokončan musical.*

Časa sta imela toliko, kolikor traja pot okrog sveta.

Preostaja jima še nekaj dni na morju.

Manjka jima zadnja točka, popevka, pesem,

ki bi bila sposobna obkrožiti svet.

Začetek je storjen. Prvi pomežik zgodbe. Najlepši sen gnezdi v viziji, s katero se prebudiš. Pozneje običajno pozabiš, kako ti je uspelo prestopiti prag. Slutnja, konstelacija, zapeljevanje, pa čeprav le načekano, na manšeto, cigaretnico, na račun ali hrbtno stran vozovnice. Ali pa spomin na to zamisel, to prvo ponudbo, ki še zdaleč ni začetek zgodbe. Onkraj valov se zdi ocean brezkončen in večno enak.

Skladatelj se je zaljubil v libretista.

Domišlja si, da njegova žena tega ne sluti.

Doslej je bilo potovanje okrog sveta osrečujoče.

Na križarki se hrepenenja razplamtijo.

Zaljublil se je v koščene prste.

Libretist brez premora piše osnutke.

Njegovo nalivno pero z zelenim črnilom drsi po papirju.

*Kadar vsi trije sedijo v salonu, skladatelja nekaj sili k temu,
da bi libretista prosil za ples.*

Mi pa smo šele pri črki A. Kot vsi vemo, je začetek pol celote. Pitagora je ta izrek vcepljal svojim učencem. Aristoteles je to modrost ponavljal. Platon jo je poskušal variirati: Začetek je najpomembnejši del dela. Horacij je dragulj obrusil drugače: Kdor začne, je že napol končal. Pesniki in misleci se, ne glede na svoj svetovni nazor, že od nekdaj strinjajo: Vsak začetek je težak, toda kakor hitro je za teboj, je vse drugo odvisno le še od vztrajnosti. Zgolj tajni svetnik von Goethe je ugovarjal in težišče izreka nekoliko prestavil: Vsak začetek je lahek, toda le redki dosežejo najvišje stopnice.

Glasbeni vložek: Begin the Beguine — Django Reinhardt

Spet je čutiti vznemirjenje. Proti ladji se valijo valovi, vso vodo je zajelo gibanje. Pene brizgajo visoko, vse do poveljniškega mostu. Ladja pada v globoka brezna in škriplje, ko se ponovno vzravna. Padec za padcem. Na spolzki zunanji palubi stojita osamljeni postavi. Prvi je libretist, drugi skladatelj. Stikata se z ramami in boki, kar je pri tako ostrem vetru opravičljivo. Skladatelj je potisnil dlani v stranske žepe svoje kožuhovinaste jakne. Kaj praviš na to, vpraša libretist in mu v roko potisne popisano servieto.

„Dolga je pot v Montevideo
nikdar se ne bi ustavil tam,
če mi ne bi dekle v mestu Rio,
ali pa morda v Santiagu,
za nagrado obljubilo,
da dobim še en poljub.“

Ladja omahne v naslednje brezno in se le s težavo izkoplje. Skladatelj si prižge cigareto, in vžigalico, ki takoj ugasne, vrže nekam proti gladini. Po glavi se mu mota stavek, za katerega ne ve, od kod prihaja: V vsakem začetku je večnost. Izgovori ga, dvakrat, da preglasi veter. To je vse, kar lahko storiva, odvrne libretist, začenjava vedno znova, znova in znova.

Glasbeni vložek: Begin the Beguine — Ella Fitzgerald

Vsak začetek je naključen. Vse življenje bi se lahko ubadali z vprašanjem, ali smo našli pravi začetek. Ne bi bilo bolje en dan prej? Raje v kajuti kot na palubi? In zakaj mimo ne prileti noben albatros? Kdor si svoj začetek pretirano ogleduje pod drobnogledom, bo postal neozdravljivo negotov. Kot otrok, ki se ne more odločiti, s katero nogo naj brčne padajoči kamen v gorah.

Naslednjega večera vodja ansambla potnikom predstavi neznan ples, v štiričetrtinskem taktu, ki je sicer razgiban, a ne po njem nisi zadihan. Fagotist pokaže ples s pevko orkestra. Občinstvo zaploska, kakor da bi ravnokar v cilj pritekel konj, na katerega so vsi stavili. Ples prihaja z Malih Antilov, pove vodja ansambla. Samo predstavljajte si, kaj dobimo, ko se Afrika na plesišču zavrti s Francijo. Velik hit v Parizu, pred kratkim, na kolonialni razstavi. Kaj pa ime, od kod prihaja to čudno ime, tiho vpraša skladatelj. Izhaja iz francoskega s'embéguiner, odgovori libretist. Kar pomeni? Spogledovati se, nekoga osvajati. Dragi moj, skladatelj dramatično položi svojo dlan na elegantno libretistovo dlan. Kako neverjetno si izobražen. Mislim, da sem se zaljubil, reče skladatelj, ne da bi umaknil svojo dlan, v ta beguine. Jaz pa se bojim, je rekel libretist ter odrinil stol, da si boš moral besedilo za to pesem žal napisati kar sam. Orkester je zaigral še en beguine, ko se je skladateljeva žena sklonila prek mize: Ljubše bi mi bilo, če me ne bi bilo poleg, ko se zaljubljaš.

Glasbeni vložek: Begin the Beguine — Art Tatum

Pravi začetek je zamisel, začetek je prvi stavek, začetek je prva kitica, prvo poglavje, prva zgodba. Šele nato sledijo naslednji koraki začenja, ki jih omogoča to, da vmes tudi kaj zaključimo: premiere, prazvedbe, razstave; prvi poslušalci, prvi bralci, prvi kritiki; prvo tekmovanje, prvič na televiziji, prva javna graja; prvi ponatis, prva repriza, prvi prevod. Nekoč nato postane distanca do lastne stvaritve večja od spomina na njen nastanek.

Glasbeni vložek: Begin the Beguine — Salif Keita

Čez nekaj tednov na Broadwayu mrzlično vadijo. Libretist, pogreznjen v sedež v osmi vrsti prazne dvorane, nenehno žveči žvečilni; ne more se otresti skrbi. Shujšal je za deset kilogramov. Zdaj bo na vrsti plesna točka. Pesem, ki naj bi obkrožila svet. Biti mora v duru, mu je kar sam od sebe pojasnil skladatelj, kljub hrepenečemu besedilu. Struktura je zapletena - AA'BA"CC' s osemtaktno kodo. Besedilo je uspelo, kratka pripoved iz svetlobe in teme. Toda libretistu najbolj ugaja osupljivi naslov. Vsekakor mnogo boljši od nedomiselnega naslova njunega musicala: Jubilej. Zgodí se to, česar se je bal: kritiki vihajo nos. Jastog z očali v TIME Magazinu zapiše: »Če bi 'Jubilej' rad šel v uho ali nas celo požgečkal, da bi se zasmeli, mu to ni uspelo.« Takšne in podobno muhaste kritike so skladatelju, libretistu in producentu delale družbo nekega nedeljskega jutra. Misliš, da je preprosto, toda nič ni preprosto, pripomni producent, ona dva pa ne vesta, kam meri.

*Never matter, libretist citira irskega prijatelja,
try again,
fail again,
fail better.*

Kaj pa skladatelj? Natoči si še malo pomarančnega soka.

Kakor da bi vedel, da bo Artie Schaw čez tri leta prav z 'Begin the Beguine' slavil svoj prvi večji uspeh. In ga celo obžaloval: »Občinstvo noče slišati nič drugega kot 'Begin the Beguine'.« Trideset let po tem, ko je ta pesem na premieri tiho in brez glasu poniknila, je Ameriška zveza skladateljev, avtorjev in založnikov 'Begin the Beguine' proglasila za eno izmed najpogosteje izvajanih zimzelenih melodij. Navdihnila je sliko Maxa Beckmanna, kot tudi avizo *Zvezdnih stez*. Tudi tukaj v Celovcu, ob koncu tedna začetkov in zaključkov, zibalnih in menjalnih korakov, poslušamo tone in besede, ki so jih sredi morja zajeli iz neizčrpnega. In tako nas sedaj opozarjajo na to, da noben začetek ni podoben drugemu in da le redko doživimo priznanje na način, o kakršnem smo sanjali.

Glasbeni vložek: Volver A Empezar (Begin The Beguine) — Julio Iglesias

Übersetzt von Amalija Maček